

Nem zéróösszegű játszma

KARSAI GÁBOR,
a GKI
Gazdaságkutató
vezérigazgató-
helyettese

A magyar kormány az EU-val való minél lazább együttműködés híve, kivéve, ha az általa jogos járandóságnak tekintett fejlesztési forrásokról van szó. Érvként a tízmillió magyar piac megnyitása szolgál, elfeledkezve arról, hogy cserébe mi egy közel ötszázmillió európai piacot kaptunk. Nemrégiben például az is elhangzott, hogy a magyar kisebbségi érzés megnyilvánulása az a vélekedés, hogy EU-támogatások nélkül nem is lenne gazdasági fejlődés Magyarországon.

Csak hogy ez az állítás minden egyéb feltételt azonosnak tekintve igaz! A KPMG és a GKI által a Miniszterelnökség számára tavaly készített, az EU-források 2007–2015 közötti felhasználásáról szóló elemzés, illetve ennek modellszámítása szerint az adott időszakban a magyar GDP az európai uniós források nélkül 1,8 százalékkal csökkent volna. Uniós források hiányában tehát, ceteris paribus, 2007 és 2015 között valóban nem lett volna gazdasági növekedés Magyarországon.

Más kutatások is hasonló eredményre jutottak.

EU-transzferek híján a kormány persze bizonyára más gazdaságpolitikát folytatott volna, ami ugyancsak eredményezett volna valamekkora gazdasági növekedést. Például, mivel nem érvényesült volna az ún. „erőforrásátok”. Ennek lényege, hogy ha egy országban bőséggel áll rendelkezésre valamilyen természeti erőforrás (például kőolaj), akkor a belőle származó nagy jövedelem kedvezőtlenül hat az ország gazdaságára és politikájára. Az érintett kormányok politikájának középpontjába ugyanis nem a fenntartható növekedés, hanem a természeti erőforrások által képviselt járadékokhoz való hozzáférés kerül, ami tág teret nyit korrupciós, populista és antidemokratikus folyamatoknak. (Napjainkban jó példa erre Venezuela.) Tág értelemben a hatalmas, 2007 és 2015 között nettó 30 milliárd euró összegű EU-transzferek is ilyen „természeti” erőforrásnak tekinthetők, melyek nélkül a járadékvadászat aligha tudta volna háttérbe szorítani a piaci

folyamatokat Magyarországon. Ebben a kormányok felelőssége is kikerülhetetlen. Ezt jelzi, hogy Magyarország-nak a nemzetközi összehasonlításban magas egy főre jutó EU-transzferek ellenére sem versenyképességben, sem növekedésben nem sikerült lépést tartania a régió országaival.

Olyan kormányzati vélemény is megjelent, hogy a fejlett nyugat-európai országoknak sokkal nagyobb üzlet a kohéziós és strukturális politika, mint a közép- és kelet-európaiaknak: egyeureói befektetés – három-öt éves távlatban – háromeureói megrendelést is hoz a számukra. Maga a tény, hogy a donorországok cégeihez visszafolyik a támogatások egy része, teljesen normális folyamat, hiszen a modernizálás elképzelhetetlen import nélkül. Emellett a magyar felhasználók „ajándék” jövedelmét nem szabad összekeverni a külföldieknek szóló megrendelésekkel, hiszen ez utóbbiaknak cserébe valamilyen árut vagy szolgáltatást kell adniuk. Maga a háromszoros nagyságrend pedig meghökkentően nagy számnak tűnik, melynek nemcsak számítási módja ismeretlen, de a külföldi nyereszkeskedést sugalló megfogalmazása is ellentmond a közismert statisztikai adatoknak.

Magyarország EU-tagországgal folytatott külkereskedelmében ugyanis a 2007. évi 6,4 milliárd eurós aktívum 2015-re 8,6 milliárd euróra emelkedett, ezen belül Németországgal szemben 1 milliárd euróról 3,2 milliárd euróra (2016-ra 9,1, illetve 3,6 milliárd euróra) nőtt. A magyar aktívum növekedése – amiben nyilván jelentős szerepe volt a nagyrészt külföldi befektetők által végrehajtott beruházásoknak – jól mutatja, hogy miközben az EU-transzferek által kiváltott magyar importnövekmény hozzájárul a magyar gazdaság modernizálásához, egyáltalán nem fenyegeti a külkereskedelmi egyensúlyt. Az igaz, hogy az EU-transzferek nélkül a magyar külkereskedelmi aktívum, ceteris paribus, valamivel magasabb lenne (hiszen például a támogatásokból finanszírozott egészségügyi fejlesztések importigényesek, miközben közvetlenül nem javítják az exportképességet), de EU nélkül a magyar gazdaság integráltsága, s ezzel tökevonó és exportképessége is alacsonyabb lenne. Az EU létrehozása és működtetése kölcsönös előnyökön nyugszik, nem zéróösszegű játszma. Így teljesen indokolt, hogy a támogatásoknak is mindenki haszonélvezője legyen. Az EU-transzferek esetében a támogatott országok különösen azok.